

je g. K. Jeraj s priznano tehniko, pa tudi orkester je bil jako dober. — O klavirskih točkah ne morem pisati iz umevnih razlogov. Kar se dostaje Lisztove rapsodije, prepisal bi najrajši namesto kritike Tirza iz Baudelairjevih »Fleurs du mal«; saj utegne takega glasbenika kakor je Liszt, pač najbolje označiti z besedami le pesnik. — Smetanovi »Češki plesi« se radi izvajajo šele sedaj, deset let po smrti skladateljevi; furiant je jeden izmed najlepših, najognjevitejših.

Če si torej ogledamo ves koncert, lahko konstatiramo nov korak dalje na polji naše umetnosti. Ozrmo se nazaj: koraki so vedno večji, kar ni mala zasluga umetniškega vodstva; pogledjmo naprej: višine, na katere hočemo dospeti, so jako jako velike. Občinstvo naj uporablja vse sile, da jih združi z onimi, ki že delujejo; samo tako dospemo še hitreje še više!

K. Hoffmeister.

Rokopisna slovenska pesmarica iz l. 1781. Gospod vodja *Ž. Dernjač*, upokojeni nadučitelj v Sevnici na Štajerskem, ima star rokopis v obliki male 4° z naslovom:

LAU DATE EVM IN CHORDIS
ET ORGANO

Lobet ihm mit Seytenpil und Orglen. Psal. 150 V. 4.

Geherig

Dem Herrn Bernhardus Zimmermann

Im Jahr Christli zusamgetragen worden 1781

I : M : H :

Cantor.

ZU Sanct Barbara in Kallos

über den Dragg Flus Juny

Prostor med »Flus« in »Juny« je tako zamazan, in predrt, da se ne more videti, kaj je stalo tam.

Rokopis obseza 286 strani; do str. 45. so preludije in fuge za orgljavca; od str. 46. do 94. sta dve latinski maši ex C-dur; do str. 107. so zopet preludije, do str. 126. je spremljevanje k litanijam; do str. 133. je Requiem ex C-dur; do 136. preludije, do str. 139. je igra na orgljah za veliki četrtek, str. 140. je prazna; str. 141. — 2. je »National-Walzer«; str. 143. — 44. modulacije aus einem Tone in den anderen zu gehen vermittelst des $\frac{2}{5}$ Accord; str. 144. — 163. so Praeambula pro missis defunctis; str. 164. — 95. so prazne, str. 196. je »Marsch«; str. 198. — 203. so prazne; od str. 204. do 236. je tekst nekaterih slovenskih pesmij brez sekiric, ostale strani so prazne.

Na str. 204. — 5. je DUHOVSKA PESSEM NA Zhaft Jesusu Marie inu Svetimo Joshehho. (8 kitic). Na str. 206. — 7. je Postna Pessem od jesushouga Terpleina (7 kit.). Str. 208. — 211. je Pessem od Krischouga Potha (14 kit.), str. 212. — 214. Pessem od Bashe Luwesni (9 kit.); str. 215. — 221. Pessem Per Saktermo DeLLu na to Terplein christuschovu (28 kit.); str. 222. — 225. Pessem na sveti Vezher. (12 kit.). Na str. 231. do 334. je Windijsches Bauern Liedt, str. 235 Windijsches u. l. (lateinisches?) Frauen Lied von Maria Zell.

»Pessem na sveti Vezher« in »Windijsches Bauern Liedt« sloveta tako:

Lubi moi gregor, kaj menish, kaj je to,
Kak ludje gredo od vsili krajo nizoi
More bit kej noviga,
Nedo upije hopsasa,
Slissem da klizhe valentna muhouza.

Jacob pober se, kai bosh godernou to,
Nei se mi Plezhe to desno sagrello bo,
Navem al si obnorou ti,
Al ti kai drusiga fali,
De me gor sheneš, kir vse drugo spi.

Otraglovi Janez, sei to poslushei sdei,
Kak upije en Pubizh, klizhe Pafirie vse
Osnanuje jem, de se je rodiv to Nozh
En lepi Kral mladi, tam veni Reuni stalozl.
Zhakei nei ustanem, sam ven shou gledat

bom

Zhe se mi slasesh sa meh te pahnou bom
Avbe pazh je res vse to,
Lub moj Brad, kai s tega bo
Gledat poidemo mi tudi vsi Sosedi.

Sdei ni dergazi s kazhi(?) h kovazhi
Josepha Rezhi(?) doma leshi na pezhi.
Gresh Miklousho, poklizhi ga sem
Jest pa k Valentna grem
De se vkob sprauemo ino na pot podamo.

Slishish valenten, kai ponefsesh temo Detezo
Prediva shest povefsmu no Speha pet funto
Glei ti lub moi Miklaush
Temu tud en Offer dash
Jest pa ponefsem mu Jaiz en pouhen Kosh.

Lubi moi Juri le buzho usemi tudi
To jagne to plezhe bo pa Nesou Andreizhe
Catra pa en par kokosh
De pa supo skuhala bosh
Sa divizo Mario ne Starga Josepha

Ti Miza no Spela, zhe bosh tud kai mela
Le hitro, le hitro klobase se she pezho
No en par golobiz
Euo Moshno Shestiz
De si bo mela Sa zhem kubt pleniz.

Hitro le poidmo, de Nozh ne mine pret
Pote navemo, nei pa Joseph sveti naprei
De hitro poidemo tei
Tobaca Josephu dei
De se on sdrami, de poide hitro pred nami.

Sofset kai vidish, kai more nec to bit
De tam uti Stali se je sazhelu svetit
Guisho (guishno?) tam to Dete bo
Kir nam je povedano
Ja ja prav ti imash, lubi Miklaush

Zhakei per vratah tiho pogledamo,
Glei ga tam vjaslah med offlam no volekom
Ach ti Dete Cartano
Kak se sveti lebo
Sam Boch ga je Dau huafsmo od Resheino.

Ach luba nasha Mati pre sveta Diviza
Sprosi nam to Nebo od toiga Jesusa
De nam bo dau nebo
H nafsimo Svelizeino
De bomo na Kubu per svetmo Josephu.

Windisches Bauern Liedt.

Ty S' teshkim dellam obloshen isvolen Kmetski stan
Poslushai jest tebi ozhem, kyr si S'martroj obdan
Povedati tvoj leben vefs, koku Se mash dershat
Kai moresh strit, kir imash zhafs, kir ne moresh saspat
Dai zhast Bogu, gori v Nebu sa ufse kar ty imash
Smisfli, de ty sa ufse Blagu, mo Zhast no hvalo dash.

Kir S'jutraj ustanesh S'postele, nu Se Si Lize umeu,
Poklekni dol na kolene, pret k bosh delu Sazheu,
Sahvali tuoiga Stvarnika, de te je on to nozh
Varvou od greha nu Pekla, pregnou peklensko mozh
De te Hudizh Skoz Skushnave, ni mogu Smotiti
Al pak Skos Smertne teshave, Dusho pogubiti.

Zhres tou Stur dobro manengo, Kedai Shiustanesh gor,
Is tvojoj vestjoj Raitengo, popret ko gresh na dvor;
Smisli, de Sgodua Manenga, ta dan srezheu sturi
In sezer te zhaka Raitenga, ob posledni uri.
Hudizh Si ja, koker en lon, tebe ozhe poshreti,
De bi te Saboj v pekli greu, tebe ozhe poshreti.

Kir fi Shi ufse Bogu zhres dau, Dusho, Serze, tellu
 Tvojo Drushino vkupei Sbrav, podai se k' kofsilu ;
 Na pafsi Se Sponishnostjoj nasit (!) tvoju truplu
 Al var Se Sposhreshnostjoj, Samirit Se Bogu ;
 Smifsi, de profsish ufsaki dan, dai nam ufsak daini Kroh
 Satou tudi na bodi len, de te Straifa Bog.

Potem Se podai na polle S' vefselam delati
 Stegni vunkai tvoje Roke, posabi marmrati,
 Zhres to Rofso, zhres veter desh, zhres tu hudu vreme,
 Bog poshle Rofso, veter, Desh, on dela ufse vreme.
 Pa ftvar na fmeje marmrati, zhres Svoiga Stvarnika,
 On Sna tud tebe Straifati, Svoiga Podloshnika.

O Shlahtni Stan, zhi prov dershan, o Srezhni kmetshki Stan
 V Paradishu od Boga Sbran h ozhetu Adam dan ;
 Groffy, Fürshti morjo obstat, de nieh Predeidezi
 So mogli Pluga, koker ti Hmetezi
 Jacob, David, inu Moijses, Isac no Abraham
 So Sklenali Skos leben vefs, med tim gmein Pastirjam.

Bog Sijsi rojen od Matere, ta kmetshki Stan Svoli,
 Na jishe druge Erberge, Slatku vstalzi Saspi
 Pa Angel osnanit pride Pastirzi vftante gor
 O gloria nei fe fnide, ufsa zhast samkei na dvor
 V Betlehemski Stalezi, Jesus Kralez leshe,
 Pred Nijm Pastir lepu klezhi, Roke gori dershe.

Ta prvi Edelman je biu Paver Stvarjen na Svet
 Od nega je Kral, Zefsar Shiu, rodiu ga je ta Hmet.
 Sakai fe ozhesh Shvarati, Zhes tvoi ponishni Stan,
 De mash veliku preftati, S' dellam Smujoi obdan ?
 Poterpi ufse teshau rad, usem tvoi Krish volno gor.
 Zhi ozhesh v Nebu kralovat koker Svet Isidor.

Svet Isidor je biu en Hmet, ko ker tij
 V terpleinu Birtou dougo leit bres ufse nevolnostfi
 Defsetinu gospufki dau, Dazio Zefsarju
 Gratalu mo je, Kar je Siau, nezhi ni pomenkalu
 Potegni tudi tij Sa nijm, Zhi ozhesh srezhen bit,
 Bog je Staboj, Se na bojim, ufse more tebi prit.

Zhasti tedai, kir si, Boga, Doma ali na Boll
 Hvali tij tvoiga Stvarnika, na bosabi ni kol
 Rezi Sjutrei, rezhi Svezhir: bod zheshen o gospod,
 Jest sem tvoi, tij Si moi Pastir, vishai mene poufod ;
 Nei se Sgodi ufsel nad menoi tvoja Sveta volla
 Zhem rad shivet pod Buteroj varvat se greha.

Tebe lubim, dokler shivim, dobrotu narvezhi
 Tebi slushit jest oblubim is zele moje mozhij.
 V tvoji gnadi obdershi, te profsim ponishnu

Od tebe me ne savershi, ne zhasnu ne vezhuu
Tebe, o Bog zhem shiveti, tvojo pomozh mi dai
V tvoji gnadi Shelim vmreti, to . . . (zabrisano).

Pesniške vrednosti nimajo te pesmi, kakor sploh ne slovenski proizvodi te vrste do Vodnikovih »Pesmi za poskušnjo« leta 1806.; najslabša utegne biti »Pessem Per Sakteremo Dellu id«, katero je morda zložil drug pesnik, ker piše »vfe« namesto »ufse«, dasi tudi drugje v pesmarici ne najdemo doslednega pravopisa. Narečje v obče je štajersko; to dokazujejo dajalniki na „o“ n. pr. „Miklousho“, „temo Detezo“. Nahaja se tudi dolenski „u“ namesto „o“ n. pr. „sazhellu“; tudi orodnik na „oj“ pri samostalnikih ženskega spola kaže na narečje štajersko ob hrvaški meji, n. pr. „martroj“. „Hmet“ namesto „kmet“ se ne govori na Štajerskem, kolikor je znano meni, morda je to organska posebnost dotičnega pisavca. Oblika „pouhen“ tudi ni štajerska. Lepi so nekateri sedajniki v pomenu prihodnjikovem, n. pr. Jest pa „ponešem“ i. t. d.

Zanimljiv je ponos, s katerim naglašuje „Windischeß Bauern Lied“:

Ta prvi Edelman je biu Paver Stvarjen na Svet.

Tu pa tam so se tudi stih obnesli dobro. Kot rani poskusi posvetnega pesništva na Štajerskem iz dōbe pred Vodnikom naj se ti dve pesmici ometa pozabnosti.

Kdo je cantor J. M. H., nisem mogel zvedeti, dasi sem vpraševal pri župniškem uradu pri Sv. Barbari v Halozah.

Dr. K. Glaser.

Ivan Mažuranić, Smrt Smail-age Čengijića. Protumačio *F. Cherubin Šegvić*. U Zagrebu Tisak dioničke tiskare. 1894. v. 8°. 58 str. — Minilo je skoraj pol veka, odkar je Ivan Mažuranić izdal svojo pesem (v »Iskri« leta 1846.). O tej pesmi se je mnogo pisalo, in sicer „najviše (— incredible dictu!) o očinstvu njezinu!“, kakor pravi g. Šegvić. Politična antagonija je zaslepila srbske nasprotnike pesnikove, da so mu jemali avtorstvo te pesmi in da je moral še lani sinu pesnikov od sodišča iskati brambe za razžaljeno čast očetovo nasproti nedostojnemu opadanju. Pisalo se je tudi prilično dosti z estetskega in literarnega gledišča. Spominjam le razpravo *dra. Fr. Markovića* (v šestem divot-izdanju. V Zagrebu leta 1876) in razprave *J. Pasarića* v različnih programih zagrebske gimnazije. Ali tolmača, katerega je brez sumnje nujno potrebovala velika množica čitateljev in katerega si je zaželel že *Vj. Klaić* (v programu zagrebske gimnazije za leto 1874./5.), tega ni bilo. Trebalo je skoraj dvajset let, predno se je izpolnila ta želja, premda se noben proizvod hrvaške književnosti ne čita takó obilo kakor baš Mažuranićeva Smrt Smail-age Čengijića in dasi je bila potreba komentara očitivna. Zatorej je g. Šegvić vreden vsega priznanja, da se je lotil tega prekornega dela, katero mu je dobro uspelo, kar priznavamo brez okolišajev in zaradi česar njegov tolmač prav toplo priporočamo.

V uvodu govori pisatelj o vztočnem vprašanju, ki je v oni dobi zanimalo seobno „Ilire“, in o povodu, ki je pesnika navdušil, da zasnuje svoje delo. Pridejano je nekaj besed o tehniki te pesmi, potem pa je natisnjena pesem z obširnimi komentarom, ki se nanaša na pesmi realno in jezikovno stran. Na konci uvoda (stran 6) veli g. Šegvić: „ . . . čitatelj . . . će uvidjeti namah, da nije ovo gorki izljev mržnje protiv Muhamedancima, koje je smatrao rođenom braćom, nego živa slika mržnje, nesnošljivosti i okrutnog tiranstva, koje hoće, da se razara.“ V tolmači (stih 443.) pravi: „Nije Novica kakov obični pribjeg, on je junak i ako Turčin. Smutilo ga je tiranstvo nemilog srdnika te u potlačenima nazrijeva svoju braću, ma koje vjere bili.“ Na konci komentara pa zopet uči, da je bil namen pesmi dokazati, kako iz kalnega blata mržnje „izviru jadi lijepe slovinske zemlje; ti će jadi prestati, kada se tiranstvo, oličeno u Smail-agi stade klanjati simbolu prave slobode, Krstu, kada mržnja potone na dno pakla, a zavlada si-